



Notat til Statsrevisorerne om
beretning om Forsvarets
understøttelse af sine militære
operationer i Afghanistan

Marts
2015

revision
revision

revision

Opfølgning i sagen om Forsvarets understøttelse af sine militære operationer i Afghanistan (beretning nr. 17/2008)

6. marts 2015

RN 1403/15

1. Rigsrevisionen følger i dette notat op på sagen om Forsvarets understøttelse af sine militære operationer i Afghanistan, som blev indledt med en beretning i 2009.

KONKLUSION

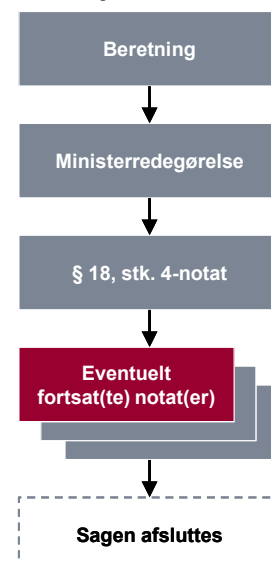
Rigsrevisionen finder Forsvarets initiativer vedrørende opgørelser over leveringstider for bestillinger af forsyninger tilfredsstillende, da opgørelserne giver Forsvaret et overblik over antal rettidige leveringer og et bedre grundlag for at styrke arbejdet med at sikre rettidige leveringer.

Rigsrevisionen konstaterer, at Forsvarets anvendelse af midlertidige udnævnelser i det væsentlige ikke har ændret sig over tid, men at situationen i Afghanistan har ændret sig markant, og at de danske kamptropper er trukket hjem.

Rigsrevisionen vurderer samlet, at sagen kan afsluttes.

Rigsrevisionen baserer konklusionen på følgende:

- Forsvaret har taget rapporter i brug, der giver et overblik over antal rettidige leveringer. Forsvaret har dermed taget et første skridt til at sikre rettidige leveringer. Rapporterne har samtidig vist, at Forsvaret fortsat har en opgave med at sikre, dels at leverancerne i langt større omfang bliver bestilt med det leveringstidspunkt, som svarer til behovet, dels at leverancerne bliver leveret rettidigt.
- Forsvaret har fastsat et måltal for bestillinger, der bliver bestilt mere end 7 dage før den ønskede leveringsdato. Rigsrevisionen finder, at Forsvaret med fordel kunne overveje at indføre et måltal for levering af de bestillinger, som bliver bestilt mindre end 8 dage før den ønskede leveringsdato.
- Den danske militære tilstedeværelse i Afghanistan har imidlertid ændret karakter, og har i 2015 et langt mere begrænset omfang, efter at kamptropperne blev trukket hjem fra Afghanistan i oktober 2013. Det har betydet, at antallet af midlertidige udnævnelser også er blevet reduceret i forhold til tidligere.

Sagsforløb for en større undersøgelse

Du kan læse mere om forløbet og de enkelte step på www.rigsrevisionen.dk

Samtækningsindsatsen

Regeringen lancerede i 2004 samtækningsinitiativet i internationale operationer. Formålet med initiativet var at sikre maksimal effekt af de samlede nationale resurser, som anvendes i konfliktområder.

I. Baggrund

2. Rigsrevisionen afgav i september 2009 en beretning om Forsvarets understøttelse af sine militære operationer i Afghanistan. Beretningen handlede om, hvordan Forsvaret understøttede sine militære operationer i Afghanistan gennem forsyning af de udsendte enheder og uddannelse af personel til operationen. Beretningen handlede også om, i hvilken grad Forsvarsministeriet opfyldte målene for internationale operationer i forsvarsforliget 2005-2009 og redegjorde for omfanget af det civil-militære samarbejde og samtækningsindsatsen i Afghanistan.

Beretningen viste, at Forsvarets opgørelse over de samlede omkostninger til internationale operationer var behæftet med usikkerhed. Beretningen viste desuden, at Forsvaret havde uddannet og udsendt soldater til missionen i Afghanistan i overensstemmelse med Folketingets beslutninger, men at personelsituationen i Forsvaret var under pres, især på specialområdet. Rigsrevisionen fandt, at Forsvaret samlet set løste forsyningsopgaven tilfredsstillende, men at Forsvaret på nogle punkter kunne løse opgaven mere effektivt. Endelig fandt Rigsrevisionen det positivt, at Forsvarsministeriet og Udenrigsministeriet havde udarbejdet årlige planer for den civile og militære indsats i Helmand med opstilling af mål.

3. Da Statsrevisorerne behandlede beretningen, bemærkede de, at Danmark opfyldte NATO's målsætning fra 2008 om, at 50 % af et lands landtropper skulle kunne udsendes, og at det var tilfredsstillende, at Danmark allerede i 2007 kunne udsende 50,2 % af sine landtropper. Statsrevisorerne kritiserede, at Forsvaret ikke mere præcist kunne opgøre det faktiske resurseforbrug til internationale operationer. Statsrevisorerne konstaterede endvidere, at Forsvarets systemer kunne tilrettelægges, så de i højere grad understøttede forsyningsopgaven til de militære enheder i Afghanistan. Statsrevisorerne bemærkede, at hæren samlet set havde udsendt og uddannet det antal kompagnier, som var planlagt, men at Forsvaret i flere tilfælde havde haft vanskeligheder med at udpege og udsende personel til missionen i Afghanistan. Endelig bemærkede Statsrevisorerne, at de kompagnier, der skulle udsendes, manglede støtte til en lang række administrative opgaver i forberedelsesperioden.

4. Som svar på beretningen afgav forsvarsministeren og udenrigsministeren en redegørelse til Statsrevisorerne i henholdsvis december 2009 og januar 2010. Heri oplyste forsvarsministeren, at ministeren ville tage Rigsrevisionens og Statsrevisorerens anbefalinger til efterretning, og at anbefalingerne i fremtiden ville blive taget med i sagsbehandlingen i Forsvarsministeriet og Forsvarskommandoen. Udenrigsministeren fremhævede, at beretningen var et velkomment indspil til at fortsætte arbejdet med at sikre, at Danmarks indsats i Afghanistan bedst muligt bidrager til at fremme sikkerheden og udviklingen i landet.

5. På baggrund af ministerredegørelserne afgav Rigsrevisionen i februar 2010 et notat i henhold til rigsrevisorlovens § 18, stk. 4, hvori planerne for den videre opfølgning på beretningen fremgik. Notatet findes i Endelig betænkning over statsregnskabet for 2008, s. 242-245. Det fremgik af notatet, at Rigsrevisionen ville følge udviklingen på følgende områder:

- videreudviklingen af Forsvarets budgetmodel
- arbejdet med at optimere genforsyningsprocessen, herunder udviklingen i leveringstider, udleveringsgrader og udestående bestillinger
- personelsituationen for de internationale operationer
- tiltag for at imødekomme behovet for administrativ og uddannelsesmæssig støtte under uddannelsen
- regnskabsaflæggelsen for samtækningsprojekterne.

Med notatet afsluttede Rigsrevisionen sagen i forhold til udenrigsministeren.

Rigsrevisionens notat af 12. marts 2013

6. Rigsrevisionen afgav som opfølgning på beretningen et notat til Statsrevisorerne i marts 2013. Notatet viste, at Forsvarsministeriet på flere områder havde arbejdet på at forbedre sin understøttelse af de internationale operationer.

Forsvaret havde således videreudviklet sin budgetmodel for de internationale operationer. Rigsrevisionen har i forbindelse med et notat fra april 2014 om Forsvarets økonomistyring oplyst, at Rigsrevisionen i den løbende årsrevision og på møder har gennemgået Forsvarskommandoens tiltag til styrkelse af Forsvarets økonomistyring og har fundet disse tilfredsstillende.

Forsvaret har desuden iværksat tiltag for at imødekomme behovet for administrativ støtte til at gennemføre soldaternes uddannelse til de internationale operationer. Forsvaret har således etableret nogle særlige enheder og it-løsninger, som på forskellig vis skal støtte det personale, der skal udsendes, så de bliver fritaget for organisatoriske og administrative opgaver.

Endelig har Forsvaret iværksat procedurer for regnskabsaflæggelsen for samtækningsprojekterne i Afghanistan. Forsvarsministeriet, Forsvarskommandoen og Udenrigsministeriet aftalte i 2009 procedurer og retningslinjer for anvendelsen af projektmidlerne. Efterfølgende har Rigsrevisionen konstateret, at Forsvaret har aflagt halvårslige regnskaber, dog med mindre forsinkelser for enkelte regnskaber. Samtækningsprojekterne ophørte i 2012, og det endelige regnskab for projekterne blev aflagt i september 2012.

Samtækningsprojekter er en del af indsatsen for at sammen-tænke den civile og militære indsats i et krigsområde. Projekterne har til formål at forbedre lokalbefolkningens levevilkår.

7. Rigsrevisionen afsluttede med notatet punkterne om henholdsvis videreudviklingen af Forsvarets budgetmodel, tiltag for at imødekomme behovet for administrativ og uddannelsesmæssig støtte under uddannelsen samt regnskabsaflæggelsen for samtækningsprojekterne.

8. Rigsrevisionens opfølgning viste, at Forsvaret havde arbejdet med at optimere genforsyningen til de internationale operationer. Forsvaret havde bl.a. i 2012 ryddet op i udestående bestillinger til Afghanistan og primo 2013 taget nye rapporter i brug, som skulle vise genforsyningssituationen.

Opfølgningen viste også, at der fortsat var mangel på specialister til de internationale operationer. Desuden var der stadig væsentlige udfordringer med personelmangel til trods for Forsvarets igangsatte tiltag henset til antallet af de soldater, der havde fået en midlertidig udnævnelse i forbindelse med udsendelsen til Afghanistan.

9. Rigsrevisionen fandt, at Forsvarets tiltag på daværende tidspunkt endnu ikke havde nået at dokumentere deres effekt. Rigsrevisionen ville derfor fortsat følge udviklingen og orientere Statsrevisorerne om:

- Forsvarets brug af de nye rapporter, som viser forsyningssituationen, og udviklingen i de udestående bestillinger til Afghanistan
- personelsituationen for de internationale operationer.

10. Rigsrevisionen redegør i dette notat for resultaterne af opfølgningen.

Hele sagen og dens dokumenter kan følges på www.rigsrevisionen.dk og på www.ft.dk/Statsrevisorerne.

II. Forsvarsministeriets initiativer

11. Rigsrevisionen gennemgår i det følgende Forsvarsministeriets og Værnsfælles Forsvarskommandos initiativer i forhold til de udestående punkter. Gennemgangen er baseret på møde og brevveksling med Forsvarsministeriet og Værnsfælles Forsvarskommando.

Forsvarets brug af de nye rapporter, som viser forsyningsituationen, og udviklingen i de udestående bestillinger til Afghanistan

12. Beretningen viste, at Forsvaret samlet set løste forsyningsopgaven tilfredsstillende, men at Forsvaret på nogle punkter kunne løse opgaven mere effektivt. Rigsrevisionen konstaterede i notatet fra marts 2013, at Forsvaret havde arbejdet med at optimere genforsyningen til de internationale operationer.

Statsrevisorerne bemærkede til beretningen, at Forsvaret havde en stor udfordring med at sikre tilstrækkelige forsyninger til de militære operationer i Afghanistan, og at Forsvarets systemer kunne tilrettelægges, så de i højere grad understøttede forsyningsopgaven, fx kontrollen med størrelsen af beholdninger og udestående leveringer.

13. Forsvarsministeriet har i oktober 2014 oplyst, at meget har ændret sig siden Rigsrevisionens notat fra marts 2013. Forsvaret har i de seneste år gennemført en række ændringer, som har betydning for genforsyningssituationen i Afghanistan. Ændringerne er bl.a. en følge af arbejdet med effektiviseringer i det såkaldte EFLOG-regi (Effektivisering af Forsvarets og Hjemmeværnets Logistik), der har omfattet Forsvarets depotområde samt logistik- og vedligeholdelsesområdet. Det tidligere DANILOG (Danmarks Internationale Logistikcenter) er blevet nedlagt, og opgaverne er overtaget af henholdsvis FDD, FAI (Forsvarets Depot og Distribution, International Forsyningsafdeling), som nu har ansvaret for genforsyning, og JMTO (Joint Movement and Transportation Organization), som er ansvarlig for transporten af forsyningerne fra Danmark og frem til de enheder, der er indsat i internationale operationer. Hertil kommer, at Forsvarets engagement i Afghanistan har været under afvikling, og at de egentlige kamptropper har forladt Afghanistan.

14. Forsvaret har udviklet 2 rapporttyper. De 2 rapporttyper viser henholdsvis bestillinger, der er afgivet mindre end 8 dage før den ønskede leveringsdato, og bestillinger, der er afgivet mere end 7 dage før den ønskede leveringsdato.

FKO: Forsvarskommandoen
(nu Værnsfælles Forsvarskommando)

HOK: Hærens Operative Kommando

SOK: Søværnets Operative Kommando

FTK: Flyvertaktisk Kommando.

Rigsrevisionen har modtaget opgørelser over de 2 rapporttyper, der omfatter perioderne 1. november 2012 - 31. oktober 2013, 1. november 2013 - 28. februar 2014 og 1. januar 2014 - 31. juli 2014 for FKO, HOK, SOK og FTK. Rapporterne vedrører INTOPS (Internationale Operationer) og altså ikke kun de danske soldater i Afghanistan. I tabel 1 er vist udleveringsgraden for bestillinger. Udliveringsgraden udtrykker, i hvor mange tilfælde i procent leveringen er sket enten før eller på den ønskede udleveringsdato. Der har kun været én bestilling fra det daværende FKO i den undersøgte periode, og FKO indgår derfor ikke i tabellen. Forsvaret har fastsat en udleveringsgrad på 85 % som måltal for levering af bestillinger, hvor bestillingerne er sket mere end 7 dage før den ønskede leveringsdato, mens der ikke er fastsat et måltal for levering af bestillinger vedrørende de bestillinger, som er foretaget mindre end 8 dage før den ønskede leveringsdato.

Tabel 1. Udliveringsgrader i % for bestillinger foretaget mindre end 8 dage og mere end 7 dage før den ønskede leveringsdato samt den gennemsnitlige leveringstid i dage

	November 2012 - oktober 2013		November 2013 - februar 2014		Januar 2014 - juli 2014	
	Mindre end 8 dage	Mere end 7 dage	Mindre end 8 dage	Mere end 7 dage	Mindre end 8 dage	Mere end 7 dage
HOK	70 %	70 %	73 %	71 %	63 %	96 %
SOK	51 %	87 %	58 %	67 %	25 %	60 %
FTK	57 %	27 %	93 %	- ¹⁾	54 %	47 %
Gennemsnitlig leveringstid i dage	17,9	8,5	10,3	4,8	18,8	15,3
Antal bestillinger i alt	7.756	5.698	706	241	1.761	2.493

¹⁾ Der har kun været 2 bestillinger i tidsrummet november 2013 - februar 2014.

Kilde: Forsvarsministeriet.

Det fremgår af tabel 1, at udliveringsgraden for de forskellige værn har varieret i de undersøgte perioder, ligesom der ikke ses et entydigt billede af, om udliveringsgraderne har vedrørt bestillinger, der er foretaget mindre end 8 dage eller mere end 7 dage før den ønskede leveringsdato. Forsvarsministeriet har ud fra datagrundlaget ikke kunnet give en forklaring på forskellene i udliveringsgrader for de forskellige værn. Forsvarsministeriet har i øvrigt påpeget, at datagrundlaget for perioden november 2013 - februar 2014 er begrænset, og derfor er sammenligningsgrundlaget til de 2 andre perioder også begrænset.

Ved en sammenligning af perioden november 2012 - oktober 2013 med perioden januar 2014 - juli 2014 fremgår det, at opfyldelsen af målet om levering til den ønskede leveringsdato er faldet. Den gennemsnitlige leveringstid på bestillinger foretaget mindre end 8 dage før den ønskede leveringsdato er 0,9 dag længere i 2014 end i perioden november 2012 - oktober 2013. Tilsvarende er den gennemsnitlige leveringstid på bestillinger foretaget mere end 7 dage før den ønskede leveringsdato 6,8 dage længere i 2014 end i perioden november 2012 - oktober 2013.

Det fremgår videre af tabellen om målopfyldelsen, at måltallet på 85 % er opfyldt for SOK i perioden november 2012 - oktober 2013, da SOK har en udliveringsgrad på 87 % for levering af bestillinger, hvor bestillingerne er foretaget mere end 7 dage før den ønskede leveringsdato. I perioden november 2013 - februar 2014 er måltallet ikke blevet opfyldt, mens HOK med en udliveringsgrad på 96 % har opfyldt måltallet i den sidste periode fra januar 2014 - juli 2014. Målopfyldelsen er således kun i begrænset omfang blevet opfyldt.

15. I forbindelse med en bestilling skal der samtidig angives en prioritet for bestillingen, dvs. angives, hvor vigtigt det er, at der sker levering på det ønskede tidspunkt. Ved gennemgangen af bestillinger, hvor leveringen skal ske mindre end 8 dage efter afgivelsen af bestillingen, har Forsvarsministeriet konstateret, at det langt fra var nødvendigt for alle disse bestillinger, at leveringen skulle ske inden for det angivne tidspunkt. Ud af de 7.756 bestillinger i perioden november 2012 - oktober 2013 er det ifølge ministeriet kun 10 % af bestillingerne, som burde have været bestilt til levering mindre end 8 dage efter afgivelse af bestillingen. Selv om der ifølge Forsvarsministeriet er sket forbedringer, har ministeriet samtidig tilkendegivet, at der fortsat kan ske forbedringer, så det kun er de leverancer, hvor det er nødvendigt med en levering mindre end 8 dage efter afgivelse af bestillingen, som bliver bestilt med kort leveringsfrist.

16. De enkelte internationale operationer er typisk meget forskellige, hvilket vanskeliggør sammenligninger mellem værnene. Modtagelse af leverancer til de danske flåde fartøjer, som deltager i "piratjagten" i Det Indiske Ocean ud for Afrikas Horn, er afhængigt af, at skibene anløber havn for at få leverancerne om bord, mens leverancer til operationen i Afghanistan kan køres ud til modtagerne umiddelbart efter, at leverancerne er ankommet til Afghanistan.

17. Forsvarsministeriet har oplyst, at rapporterne allerede har givet Forsvaret et bedre overblik over forsyningssituationen, og at Forsvaret arbejder videre med at forbedre informationsværdien i de 2 rapporttyper. Dette sker gennem udvikling af KPI'er (Key Performance Indicator). En KPI er et indsats- og resultatmål, som fortæller om retning og hastighed for opfyldelsen af de strategiske målsætninger, og som tænkes anvendt til at give informationer om levering af bestillinger til INTOPS.

18. Beretningen viste, at der var en større mængde bestillinger til Afghanistan, hvor den fastsatte leveringsdato var overskredet, og at Forsvaret i 2012 ville rydde op i bestillingerne. Forsvarsministeriet har i november 2014 oplyst, at det ikke umiddelbart er muligt at oplyse antallet af bestillinger, der er blevet annulleret i forbindelse med oprydningen, fordi bestillingerne ikke længere var aktuelle. En sådan analyse vil ifølge ministeriet kræve en meget omfattende dataanalyse.

Forsvarsministeriet har oplyst, at opgørelsen over bestillinger danner grundlag for videre analyser for derigennem at få klarlagt årsagerne til forskellene i antallet af rettidige leveringer. Ministeriet har i forlængelse heraf oplyst, at forretningsgange omkring controlling af genforsyning til internationale operationer indebærer, at bestillinger, som ikke længere er aktuelle, løbende bliver annulleret. Forsvaret har ikke opgørelser over, i hvor mange tilfælde denne controlling har medført annullering af bestillinger.

19. Rigsrevisionen konstaterer, at Forsvaret anvender de 2 rapporttyper. Det er Rigsrevisionens vurdering, at rapporterne giver Forsvaret et overblik over leveringstider, der kan medvirke til at effektivisere forsyningssituationen og dermed også forbedre målopfyldelsen.

Det er Rigsrevisionens opfattelse, at Forsvaret bør styrke indsatsen, for at bestillinger bliver angivet med det leveringstidspunkt, som svarer til behovet. Det er ikke hensigtsmæssigt, at 90 % af 7.756 bestillinger, som var bestilt mindre end 8 dage før den ønskede leveringsdato, burde have været bestilt til senere levering. I forlængelse heraf kunne Forsvaret overveje at opstille et måltal for levering af de bestillinger, hvor bestillingerne er sket mindre end 8 dage før den ønskede leveringsdato.

Rigsrevisionen vurderer, at dette punkt kan afsluttes, da Forsvaret nu har taget rapporterne i brug, og rapporterne giver Forsvaret et overblik, som kan medvirke til at styrke arbejdet med at sikre rettidige leveringstider.

Personelsituationen for de internationale operationer

20. Beretningen viste, at Forsvaret havde udsendt soldater til operationen i Afghanistan i overensstemmelse med Folketingets beslutninger, men at personelsituationen i Forsvaret var under pres, især på specialistområdet. Rigsrevisionen konstaterede i notatet fra marts 2013, at der til trods for Forsvarets igangsatte tiltag stadig var mangel på specialister til de internationale operationer, ligesom antallet af de soldater, der havde fået en midlertidig udnævnelse i forbindelse med udsendelsen til Afghanistan, tydede på væsentlige udfordringer med personelmangel.

Statsrevisorerne bemærkede, at hæren samlet set havde udsendt og uddannet det antal kompagnier, som var planlagt, men at Forsvaret i flere tilfælde havde haft vanskeligheder med at udpege og udsende personel til missionen i Afghanistan, primært på grund af personelmangel inden for befalingsmænd og specialistfunktioner.

21. Forsvarsministeriet har i oktober 2014 oplyst, at Forsvaret ikke midlertidigt udnævner soldater som følge af mangel på soldater med de rette kvalifikationer, men derimod som følge af mangel på soldater med den rette grad. Det betyder, at Forsvaret vurderer, at en soldat har de rette kvalifikationer til at udfylde en funktion, der normalt indebærer en højere grad, end den pågældende har. Det kan fx skyldes, at den pågældende soldat "mangler nogle år", inden en udnævnelse til en højere grad kan blive aktuel, men at den pågældende allerede på nuværende tidspunkt vurderes at have de rette kvalifikationer til at udfylde funktionen og derfor kan blive midlertidigt udnævnt. Herudover sker der i en række tilfælde midlertidige udnævnelser, som skyldes tilpasning af grader (paritetshensyn), så de svarer til de grader, de allierede soldater har. Det kan fx være funktioner, hvor danske soldater har et samarbejde med allierede soldater, og hvor de danske soldater midlertidigt får tillagt samme grad som de allierede soldater, de skal samarbejde med.

I tabel 2 er vist antallet af midlertidige udnævnelser af de danske soldater i Afghanistan på hold 7-17 i perioden februar 2009 - februar 2014.

Tabel 2. Antal midlertidige udnævnelser af de danske soldater i Afghanistan på hold 7-17 i perioden februar 2009 - februar 2014

	Hold 7	Hold 8	Hold 9	Hold 10	Hold 11	Hold 12	Hold 13	Hold 14	Hold 15	Hold 16	Hold 17
Midlertidigt udnævnte	46 (8)	55 (8)	60 (9)	52 (7)	62 (5)	58 (4)	65 (7)	55 (6)	45 (11)	25 (8)	23 (10)
Antal soldater pr. hold	795	785	744	753	766	780	614	598	561	280	218
Midlertidigt udnævnte i %	5,8	7,0	8,1	6,9	8,1	7,4	10,6	9,2	8,0	8,9	10,5

Note: Tallene i parentes af midlertidigt udnævnte angiver andelen af midlertidigt udnævnte ud fra paritetshensyn.

Kilde: Forsvarsministeriet.

Det fremgår af tabel 2, at den procentvis andel af midlertidigt udnævnte på de enkelte hold har varieret fra 5,8 % for hold 7 til 10,6 % for hold 13, og at der ikke ses noget bestemt mønster i den procentvis andel af midlertidigt udnævnte. Der ses heller ikke noget bestemt mønster i andelen af midlertidigt udnævnte som følge af hensyn til paritet, idet disse har udgjort mellem 4 på hold 12 og 11 på hold 15. Særligt for hold 16 og 17 skal det oplyses, at der ikke har været egentlige kamptropper på disse hold, idet de sidste kamptropper blev trukket ud med hold 15 i august 2013. Hold 16 og 17 adskiller sig derfor fra de tidligere hold, hvilket også ses af antallet af udsendte soldater og på antallet af midlertidige udnævnelser.

22. Forsvarsministeriet har oplyst, at de internationale operationer adskiller sig meget fra hinanden. Det er derfor også forskellige kompetencer, der efterspørges i internationale operationer, hvilket har betydning for Forsvarets muligheder for altid at have soldater med de rigtige kompetencer og grader. Nogle af de kompetencer, der har været efterspurgt i forbindelse med operationen i Afghanistan, er ikke længere aktuelle, efter at kamptropperne er blevet trukket hjem.

23. Rigsrevisionen konstaterer, at den procentvise andel af midlertidigt udnævnte soldater har varieret og har i det væsentlige ikke ændret sig over tid.

Rigsrevisionen vurderer, at dette punkt kan afsluttes, da den internationale operation i Afghanistan har ændret karakter, idet kamptropperne er trukket hjem, og tilstedeværelsen i Afghanistan er blevet væsentligt forskellig fra tidligere. Den danske militære tilstedeværelse i Afghanistan efter 2015 forventes at være af et mere begrænset omfang uden egentlige kamptropper.

III. Afslutning

24. Rigsrevisionen finder Forsvarets initiativer tilfredsstillende og vurderer, at sagen kan afsluttes.

Lone Strøm